

MONIKA BZOWSKA

PRZEMOC DOMOWA A MOŻLIWOŚCI POMOCY POKRZYWDZONYM

Przemoc domowa – lub inaczej: przemoc w rodzinie – to każde celowe zachowania połączone z wykorzystaniem posiadanej przewagi siły, skierowane przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa członka rodziny i wywołujące jego cierpienie psychiczne lub fizyczne. Przemoc jest jednym z rodzajów patologii.

Wśród licznych zagadnień patologii społecznej wymienić można następujące grupy:

- przestępczość,
- alkoholizm, narkomania, lekomania,
- zachowania autodestrukcyjne: samobójstwa, samouszkodzenia,
- zaburzenia nerwowe i psychiczne,
- dewiacyjne zachowania seksualne,
- inne typy zachowań dysfunkcyjnych wobec istniejącego systemu społecznego, powodujące np. zwiększenie liczby rozbitych rodzin i rozwodów.

Do wymienionych punktów należy dodać przemoc domową, jako osobne zjawisko patologiczne. Jednocześnie przemoc domowa jest przestępstwem, jednakże osoby pokrzywdzone nie zawsze zdają sobie z tego sprawy, „często wynoszą taki wzór z własnych rodzin, dopuszczają stosowanie przemocy wobec dzieci oraz wobec siebie, uznając to jako coś normalnego”¹.

Z badań przeprowadzonych wśród ofiar przemocy domowej wynika, że one same działają często nieświadomie, według stereotypów lub schematów myślowych, powielanych z pokolenia na pokolenie. Do schematów tych należą:

Mgr MONIKA BZOWSKA – doktorantka, Katedra Medycyny Sądowej, Kryminalistyki i Nauk o Policji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; adres do korespondencji: Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin.

¹ S. N o w a k, *Metodologia badań społecznych. Zagadnienia ogólne*, Warszawa 1970, s. 41.

- chęć zachowania pozorów dobrej rodziny,
- wstyd przed sąsiadami,
- wyniesione z domu rodzinnego przekonanie, iż „tak ma być”,
- przekonanie, że ofiara sama poradzi sobie z problemem,
- brak wiary w pomoc ludzi i instytucji,
- obawa przed wzrostem przemocy,
- obawa przed pozostaniem bez środków do życia, po ujawnieniu faktu przemocy,
- lęk przed perspektywą radzenia sobie samemu w życiu i zaczynanie wszystkiego od nowa,
- obawa przed brakiem znalezienia sobie pracy, mieszkania,
- przekonanie o braku perspektyw życiowych poza otoczeniem,
- obawa przed przeniesieniem przemocy na dzieci².

Współcześnie występuje nasilenie zjawisk patologicznych i dewiacyjnych. „W skali międzynarodowej można zaobserwować wzrost liczby konfliktów małżeńskich i rozwodów, relatywne zmniejszenie wartości dzieci dla rodziców, dyferencyjne normy i wartości u poszczególnych członków rodziny oraz indywidualizm form aktywności, stylu życia i wzorów kariery”³.

Jednym z negatywnych sposobów radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi jest nałogowe picie alkoholu. Rodzina z problemem alkoholowym to rodzina, w której choćby jeden z jej członków jest uzależniony od alkoholu. Osobom żyjącym w bliskim związku z alkoholikiem towarzyszy często stres, wstyd, bezradność, niepewność, lęk i strach, poczucie winy, a także gniew, złość i agresja. Bardzo często w tychże rodzinach pojawia się przemoc. Badania wykazują, że agresorzy często mają problem z uzależnieniem od alkoholu, a takie uczucia, jak złość, frustracja pod wpływem alkoholu zostają uwolnione i przeniesione na innych członków rodziny. Należy zwrócić uwagę, że na uzależnienie od alkoholu bardzo duży wpływ ma bezrobocie. Narastająca frustracja z powodu braku pracy powoduje wyładowanie złości na innych członkach rodziny, co pogłębia konflikty, złość i agresję całej rodziny⁴.

W Polsce zarówno sprawa prawnej, jak i socjalnej ochrony osoby pokrzywdzonej przed różnymi formami złego traktowania nie jest najlepsza.

² J. M a z u r, *Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość*, Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak 2002, s. 97-98.

³ S. K a w u l a, *Zjawisko patologii i dewiacji*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 37(1997), nr 10, s. 2.

⁴ T. R y m a r z, *Psychologiczne aspekty funkcjonowania rodzin z problemem bezrobocia*, „Psychologia Wychowawcza” 42(1999), s. 39.

Brakuje przede wszystkim środków finansowych na przygotowanie i zabezpieczenie pewnych działań, a także często właściwej koordynacji wszystkich służb i instytucji, które w zakres swojego działania mają wpisana rodzinę⁵.

Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie może odbywać się poprzez wsparcie materialne oraz doradztwo prawne. Warto przy tym pamiętać, że najbardziej typowy przejaw przemocy domowej, czyli znęcanie, jest skierowany przeciwko osobom najbliższym. Prawo polskie obejmuje ochronę ofiar i określa zasady odpowiedzialności karnej sprawców przemocy. Już Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. gwarantuje równość w prawie oraz prawo do bezpieczeństwa. Konstytucja RP w art. 30 stanowi o obowiązku władz publicznych w zakresie ochrony godności człowieka⁶.

Art. 30

Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Z kolei art. 33 Konstytucji RP określa zasadę równości wobec prawa kobiety i mężczyzny:

Art. 33

1. Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.

2. Kobieta i mężczyzna mają w szczególności równe prawo do kształcenia, zatrudnienia i awansów, do jednakowego wynagrodzenia za pracę jednakowej wartości, do zabezpieczenia społecznego oraz do zajmowania stanowisk, pełnienia funkcji oraz uzyskiwania godności publicznych i odznaczeń.

Polski Kodeks karny zawiera osobny rozdział dotyczący przestępstw przeciwko rodzinie i opiece. Jednym z przestępstw opisanych w tym rozdziale jest przestępstwo znęcania się nad rodziną – art. 207 k.k. Podstawowa forma przestępstwa została zdefiniowana w § 1.

Art. 207

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym i nieprzemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

⁵ M a z u r, *Przemoc w rodzinie*, s. 143.

⁶ B. G r u s z c z y ń s k a, *Przemoc wobec kobiet w Polsce. Aspekty prawno kryminologiczne*, Warszawa: Oficyna a Wolters Kluwer business 2007, s. 159.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub § 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Zawarty w tym przepisie zwrot „znęca się”, oznacza zadawanie cierpień fizycznych i psychicznych. Znęcanie się nad rodziną jest przestępstwem ciągłym, dlatego też tylko wówczas mówimy o znęcaniu się, gdy występuje element powtarzalności zachowań i ukierunkowanie na udrczenie pokrzywdzonego. Pamiętać należy, iż przestępstwo opisane w art. 207 k.k., musi spełniać warunek wielokrotności czynu, tzn. sprawca bił czy znęcał się wiele razy w ciągu jakiegoś czasu i są na to dowody. Znęcanie może mieć w sobie element drastyczności. Wówczas zastosowanie ma § 2. Natomiast w sytuacji, gdy pokrzywdzony „targnie się” na własne życie, choćby nawet miała to być próba samobójcza, czyli nieskuteczne targnięcie się na życie udrczonej ofiary, zastosowanie ma § 3 tegoż artykułu. Przestępstwo znęcania się jest ścigane z urzędu, co oznacza, że policja i prokuratura mają obowiązek zająć się sprawą bez żadnych dodatkowych starań ze strony pokrzywdzonego. Konieczne jest złożenie zawiadomienia o przestępstwie przez samą osobę pokrzywdzoną lub inną osobę, np. członka rodziny, sąsiada, znajomego. Jeżeli materiał dowodowy jest wystarczający do wniesienia aktu oskarżenia do sądu, sprawa trafia na wokandę. Jeśli sprawca zostanie uznany za winnego, sąd wyda wyrok skazujący. Zazwyczaj za pierwszym razem jest to wyrok w zawieszeniu, jednakże w sytuacji, gdy sprawca dalej znęca się nad rodziną, sąd ma obowiązek odwieść wyrok.

W dniu 29 lipca 2005 r. została uchwalona ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Jest ona ważnym etapem w ustawodawstwie polskim w zakresie zapobiegania krzywdzeniu i maltretowaniu osób najbliższych⁷. W art. 2 pkt 2) ustawy zostało zdefiniowane pojęcie „przemoc w rodzinie”: przez przemoc w rodzinie należy rozumieć „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie albo zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”⁸. W art. 3 ustawa zajmuje się wsparciem i pomocą ofierze przemocy. Ustawa ponadto wprowadza zmiany dotyczące ogra-

⁷ Tamże, s. 163.

⁸ Ustawa z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz. U. 2005, Nr 180, poz. 1493.

niczenia lub zakazu kontaktu sprawcy przemocy z ofiarą, a także nakłada obowiązki na sprawcę (art. 13, 14). Ustawa, obok ochrony i udzielenia pomocy ofiarom, określa również działania ograniczające zachowania agresywne sprawcy.

Inną znaną formą niesienia pomocy ofiarom przemocy jest pomoc instytucjonalna. Bez względu na stan posiadania danego państwa powinna istnieć koordynacja programów i instytucji pomocy społecznej, ukierunkowana na niesienie pomocy jednostkom i grupom społecznym w sytuacjach kryzysowych⁹.

Do czynności pracowników pomocy społecznej należy przede wszystkim: ocenianie ilościowe i jakościowe niezaspokojonych potrzeb, pomoc w załatwianiu sprawy w urzędzie, doradzanie, konsultowanie, zbieranie informacji o instytucjach i systemach pomocy kryzysowej, czy też nadzorowanie programów instytucji i systemów pomocy kryzysowej¹⁰.

Do znanych instytucji w Polsce niosących pomoc ofiarom przemocy należą:

– Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. W ramach Pogotowia działa ogólnopolski telefon informacyjno-interwencyjny dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”. Podstawowym celem programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, realizowanym przez pogotowie, jest rozbudowa systemu interwencji i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinach alkoholowych¹¹, poprzez wysłuchanie i zrozumienie osoby zainteresowanej, podanie informacji, gdzie można zwrócić się o pomoc oraz monitowanie wpływających spraw¹².

– Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA). Ma ona na celu pomaganie ludziom, instytucjom i stowarzyszeniom zajmującym się problemami alkoholowymi. Podstawowymi zadaniami Agencji jest opracowywanie rozwiązań merytorycznych i organizacyjnych, które będą służyć realizacji resortowego i rządowego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjnej, udzielanie merytorycznej pomocy instytucjom, stowarzyszeniom i osobom realizującym zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, opiniowanie aktów prawnych dotyczących problemów alkoholowych i alkoholu, współpraca z organizacjami i instytucjami międzynarodowymi prowadzącymi

⁹ M a z u r, *Przemoc w rodzinie*, s. 144.

¹⁰ Tamże, s. 144.

¹¹ Informacja zawarta w: „Niebieska Linia” 1999, nr 3, s. 2.

¹² J. B r y k, *Przestępstwo znęcania się. Studium prawnokarne i kryminologiczne*, Szczyt-no 2003, s. 207.

działalność w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. Cele i zadania Agencji przedkładają się także na zagadnienie przemocy w rodzinie, co wynika z faktu, że udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, w szczególności zaś ochrona przed przemocą w rodzinie, należy do zadań własnych gminy¹³.

– Punkt konsultacyjny dla osób w sytuacji kryzysowej i ofiar przemocy w rodzinie oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Punkty konsultacyjne udzielają doraźnej pomocy ofiarom przemocy domowej w formie informacji oraz wskazują placówki i instytucje mogące udzielić profesjonalnej pomocy. Porady udzielane są bezpłatnie¹⁴.

– Ośrodki interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy, które świadczą specjalistyczne usługi, zwłaszcza psychologiczne, prawne, a także hotelowe. Pierwszej pomocy udzielają schroniska dla ofiar przemocy, których jednak w Polsce brakuje. Brak wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie, jej przyczyn, skutków oraz brak przygotowania kadry do prowadzenia domów dla kobiet bitych sprawia, że kobiety nie otrzymują takiej pomocy, jakiej potrzebują. Prowadzone są także programy terapeutyczne. Zatrudnieni są tam psycholodzy, doradcy rodzinni a także prawnicy. Działania tego rodzaju obejmują dwa obszary:

- udzielenie pierwszej pomocy,
- zapobieganie powtarzającym się przypadkom krzywdzenia.

W rzeczywistości polskiej mało jest tego typu placówek¹⁵. Liczba schronisk dla maltretowanych kobiet nie zaspokaja istniejących potrzeb.

– Ośrodki pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową są to powiatowe centra pomocy rodzinie. Wykonują one zadania własne i zlecone, oferują pomoc i porady osobom, które znajdują się w różnego rodzaju sytuacjach kryzysowych, w tym także ofiarom przemocy w rodzinie.

– Stowarzyszenia i fundacje na rzecz ofiar przemocy a także policja i pogotowie ratunkowe. Działające fundacje i organizacje podejmują różnorodne inicjatywy na rzecz ofiar przemocy. Wymienić tutaj można między innymi Komitet Ochrony Praw Dziecka posiadający około 1000 ośrodków w Polsce. Jednakże brak bazy technicznej dla tego rodzaju instytucji a także zaplecza z profesjonalną pomocą odbija się na skuteczności ich działania. Natomiast organizacje charytatywne powstające coraz częściej przy kościołach nie roz-

¹³ Tamże, s. 208.

¹⁴ M a z u r, *Przemoc w rodzinie*, s. 144.

¹⁵ Tamże.

wiązują całkowicie tego problemu, wymaga to rozstrzygnięć głównie na poziomie władz lokalnych¹⁶.

– Ogromną rolę w cyklu niesienia pomocy ofiarom przemocy domowej odgrywa szpital, ośrodek zdrowia czy personel medyczny. Ofiara przemocy domowej kontaktuje się ze służbą zdrowia, gdy wzywa pogotowie ratunkowe, gdy zgłasza się do lekarza pierwszego kontaktu. Mówimy tutaj o sytuacjach przemocy fizycznej, kiedy to konieczne jest opatrzenie ran bądź wydanie opinii sądowo-lekarskiej. Do tej pory służba zdrowia nie była przygotowana do udzielenia wsparcia i pomocy osobom będącym ofiarami przemocy w rodzinie, a ważne jest, aby oprócz udzielania pomocy medycznej rozpoznać sygnały, które świadczą o występowaniu przemocy. Należy umiejętnie przeprowadzać rozmowę, poinformować ofiarę o możliwościach pomocy, a także, gdy w przypadku badania lekarskiego nastąpi podejrzenie popełnienia przestępstwa, powiadomić organy ścigania.

– Kolejnym środkiem pomocy jest telefon zaufania. Jego zadaniem jest podanie osobie zainteresowanej informacji o tym, gdzie i jakiego rodzaju może uzyskać pomoc. Ponadto jest możliwością otrzymania praktycznej porady czy interwencji w momencie, kiedy istnieje zagrożenie zdrowia i życia osób pokrzywdzonych¹⁷. Należy nadmienić, że telefonów zaufania brakuje w małych miejscowościach.

– Istotną rolę w udzieleniu pierwszej pomocy przede wszystkim krzywdzonemu dziecku jest szkoła. Taka możliwość istnieje szczególnie wtedy, gdy zatrudniony jest pedagog lub szkolna pielęgniarka.

– W sytuacjach przemocy bardzo często pierwszy kontakt z rodziną ma także policja, która generalnie niechętnie angażuje się w sprawy rodzinne. Jedną z przyczyn takiego zachowania jest brak odpowiedniego przeszkolenia policjantów¹⁸, a także w przypadku prowadzonego postępowania karnego, częste wycofywanie się pokrzywdzonych.

Procedura interwencji policji wobec przemocy domowej – Niebieska Karta – została opracowana przez Komendę Główną Policji, Komendę Stołeczną i Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jednym z ważniejszych elementów podnoszących jej skuteczność jest utworzenie lokalnego systemu pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, a co za tym idzie – współpracy różnych służb, instytucji, organizacji, w zależności od zasobów

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Tamże.

¹⁸ M a z u r, *Przemoc w rodzinie*, s. 148.

środowiska¹⁹. Podstawowym celem procedury Niebieskiej Karty jest odnotowywanie przemocy domowej przy każdej interwencji policji oraz przekazanie informacji odpowiednim instytucjom, których z kolei zadaniem jest pomoc ofiarom – najczęściej kobietom i dzieciom – oraz podjęcie działań prewencyjnych. Procedura Niebieskiej Karty przyczyniła się do rozszerzenia sieci instytucji udzielających wsparcia i współpracujących z policją, do których należą m.in.: Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, centra pomocy rodzinie, centra interwencji kryzysowej, centra pomocy psychologicznej, placówki służby zdrowia, pełnomocnicy ds. uzależnień, punkty konsultacyjno-informacyjne dla ofiar przemocy w rodzinie²⁰.

Ważną rolę w niesieniu pomocy ofiarom przemocy odgrywa pomoc psychologiczna. Uzyskanie wsparcia otoczenia może znacznie pomóc ofierze. Po traumatycznym wydarzeniu ofiara przemocy powinna uzyskać wsparcie emocjonalne ze strony rodziny, przyjaciół, znajomych czy instytucji do tego wyznaczonych. Istnieje bowiem potrzeba odbudowy zaufania, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i pomocy w celu odbudowania pozytywnego obrazu siebie²¹. Relacja między pokrzywdzonym a terapeutą w początkowej fazie jest zazwyczaj różna, ponieważ ofiary urazu bronią się przed przyjęciem pomocy, zwłaszcza specjalistycznej. Decydują o tym stereotypy mówiące, że z pomocy psychologa i psychoterapeuty korzystają osoby z poważnymi zaburzeniami psychicznymi, stąd ofiary przemocy wyrażają obawę, że fakt korzystania z profesjonalnej pomocy może być im wytknięty przez partnera w trakcie domowych awantur. Ofiara urazu czuje także silną potrzebę polegania na uczciwości i kompetencji terapeuty, chociaż do końca nie potrafi mu zawierzyć²².

W pomocy ofiarom przemocy rodzinnej wykorzystano również ideę tworzenia grup wsparcia. Pierwsze grupy powstały spontanicznie w połowie lat osiemdziesiątych. Powstają przy schroniskach dla ofiar przemocy, centrach kryzysowych i agencjach pomocy. Istotą pomocy grup wsparcia jest uczynienie z osoby pokrzywdzonej osoby zdolnej do przyjęcia odpowiedzialności za swoje życie. Wykorzystywany jest przy tym przewodnik „Dwunastu kroków”, który ma zmobilizować ofiary przemocy krok po kroku do przejścia kontroli nad własnym życiem²³.

¹⁹ D. S a s a l, *Niebieskie karty*, Warszawa 1998, s. 13.

²⁰ G r u s z c z y ń s k a, *Przemoc wobec kobiet w Polsce*, s. 162.

²¹ M a z u r, *Przemoc w rodzinie*, s. 149.

²² Tamże, s. 150.

²³ Tamże, s. 152-153.

W rodzinach, w których stosowana jest przemoc domowa, cierpią wszyscy uczestnicy życia rodzinnego. Jedną ze spotykanych form pracy z małżeństwem jest terapia małżeńska, która ma na celu kształtowanie pożądaných nawyków. Konieczna liczba spotkań nie jest stała i może wahać się od kilku do kilkunastu. Jej głównym celem jest pomoc w znalezieniu właściwego kierunku relacji oraz modelowanie nowych nawyków zachowania²⁴.

Istnieje wiele form i metod pomocy dla ofiar przemocy, jednakże jej skuteczność zależy przede wszystkim od tego, jak szybko dotrą do niej odpowiednie służby i odpowiednia pomoc. Dlatego tak ważne jest stworzenie sieci pomocy dla ofiar przemocy, która będzie reagować w odpowiedni sposób tak szybko, jak tylko jest to możliwe. Musi zmienić się także nastawienie społeczeństwa do pomocy specjalistów ofiarom przemocy oraz nastawienie samych ofiar, a wtedy będzie możliwy pełen sukces w niesieniu pomocy osobom pokrzywdzonym.

BIBLIOGRAFIA

- B r y k J., Przepęstwo zęczenia się. Studium prawnokarne i kryminologiczne, Szczytno 2003, s. 207.
- K a w u l a S., Zjawisko patologii i dewiacji, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 37(1997), nr 12.
- N o w a k S., Metodologia badań społecznych. Zagadnienia ogólne, Warszawa 1970.
- M a z u r J., Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość, Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak 2002.
- „Niebieska Linia” 1999, nr 3, s. 2.
- R y m a r z T., Psychologiczne aspekty funkcjonowania rodzin z problemem bezrobocia „Psychologia Wychowawcza” 42(1999).
- S a s a l D., Niebieskie karty, Warszawa 1998.
- Z o l l A., Kodeks karny, część szczególna. Komentarz, Kraków: Zakamycze 1999.

Akty normatywne

- Ustawa z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz. U. 2005, Nr 180, poz. 1493.

²⁴ Tamże, s. 153.

THE DOMESTIC VIOLENCE
THE POSSIBILITIES OF HELP THE VICTIMS

S u m m a r y

The domestic violence called the family violence is any kind of the deliberate behaviour connected with the taking advantage from the force predomination directed against the family member which violates the family member's rights and results in physical and psychical suffering.

The violence is a kind of pathology. Simultaneously, the domestic violence is a crime, but most of its victims are not aware of the fact that this behavior pattern is rooted in their families. They allowed to be abused as well as they permit the child abuse and treat it as normal.

The examinations conducted amongst the domestic violence victims show that the victims act unconsciously according to the stereotypes and thought schemes repeated from generation to generation. There are many forms and methods of the violence victims' assistance, but the efficiency most of all depends on the reaction time of the adequate services and their assistance.

Therefore, the construction of the assistance net for the domestic violence victims is so crucial. The net should react in the adequate way as soon as it is possible. There must be the change in the society attitude towards the specialists helping the domestic violence victims as well as the change in the victims attitude. Only then the full success in carrying help to the domestic violence victims will be possible.

Słowa kluczowe: Niebieska Karta, Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ośrodki pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA), patologia społeczna, punkt konsultacyjny dla osób w sytuacji kryzysowej i ofiar przemocy w rodzinie, rodzina z problemem alkoholowym, telefon zaufania.

Key words: the Blue Card, the National Network for the Domestic Violence Victims, the centres of the domestic violence victims' assistance, The National Alcohol Problem Solving Agency, the social pathology, the consulting crisis intervention point for the domestic violence victims, the family with the alcohol problem, the trust phone.